

**ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Rudolfa Čirča a sudcov JUDr. Ladislava Górásza a JUDr. Ivana Machyniaka v právnej veci žalobcov **1/ Ing. M. Z.**, bývajúceho v D., a **2/ AGROCONTRACT Mikuláš, a.s.**, so sídlom v Liptovskom Mikuláši č. 631, IČO: 36 521 094, oboch zastúpených AK H.I.F., spol. s r.o., so sídlom v Bratislave, Na vřšku č. 2, v mene ktorej vykonáva advokáciu ako konateľ advokát JUDr. Dušan Ivan, proti žalovanému **Ing. Z. S.**, bývajúcemu v P., zastúpenému Advokátskou kanceláriou Legal Cases s.r.o., so sídlom v Dunajskej Strede, Ružová č. 265, v mene ktorej vykonáva advokáciu ako konateľka advokátka JUDr. Ingrid Gyökeresová, **o ochranu osobnosti**, vedenej na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp.zn. 7 C 56/2007, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. októbra 2011 sp.zn. 15 Co 186/2010 rozhodol

t a k t o :

Dovolanie **z a m i e t a.**

Žalobcovia sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovanému náhradu trov dovolacieho konania 98,70 Eur na účet jeho zástupkyne do troch dní.

O d ô v o d n e n i e

Žalobou podanou na Okresnom súde Bratislava I 29. novembra 2006 sa žalobcovia domáhali ochrany proti neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcu 1/ (občianskej a profesionálnej cti) a do dobrej povesti (dôveryhodnosti a serióznosti) žalobkyne 2/, ku ktorému podľa nich došlo výrokmi žalovaného ako bývalého ministra pôdohospodárstva

na tlačovej konferencii Strany maďarskej koalície (ďalej len „SMK“) dňa 18. októbra 2006 a 29. októbra 2006 a v diskusných reláciách odvysielaných dňa 30. októbra 2006 (správne 29. októbra 2006) v TV TA3 „V politike“, TV Markíza „Na telo“ a TV JOJ „Politika.sk“. Išlo o výroky súvisiace s dodatkom č. 4, ktorým na podnet žalobcu 1/ (ďalej len „žalobca“) ako štátneho tajomníka ministra pôdohospodárstva minister pôdohospodárstva zmenil a podľa žalobcov zosúladiť s komunitárnym právom usmernenie ministra pôdohospodárstva Slovenskej republiky na úseku štátnej správy o podpore v poľnohospodárstve formou priamych platieb (ďalej len „usmernenie“), uverejnené vo Vestníku ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky z 27. marca 2006, čiastka 7.

V žalobe uviedli, že výroky žalovaného najmä o tom, že zmenu usmernenia inicioval žalobca vo svoj vlastný prospech, že išlo o zmenu účelovú a retroaktívne meniacu pravidlá hry, že táto sa dotýka len štyroch spoločností, z ktorých najviac profituje firma, v ktorej je žalobca akcionárom a jeho manželka členkou dozornej rady, že žalobca, resp. že táto firma - žalobkyňa 2/ (ďalej len „žalobkyňa“) - získa o 4,4 milióna korún viac, že žalobca zneužil svoju funkciu a porušil morálku, etiku a konal v rozpore so zákonom o konflikte záujmov, resp. so zákonmi a s nariadením EÚ, obsahujú jednak nepravdivé tvrdenia a tiež subjektívne hodnotiace úsudky, ktoré nezodpovedajú objektívnemu stavu. Poukazovali na to, že podnetom zmeny usmernenia bola žiadosť predsedu Odbytového družstva pestovateľov tabaku z 13. septembra 2006, na základe ktorého príslušný odbor ministerstva pôdohospodárstva pripravil návrh zmeny, ktorý žalobca vo funkcii štátneho tajomníka tohto ministerstva predložil na schválenie ministrovi pôdohospodárstva. Nešlo o protiprávne konanie ani o zmenu pravidiel počas hry, ale o odstránenie protiprávneho stavu spôsobeného usmernením, ktoré prijal žalovaný v čase výkonu funkcie ministra pôdohospodárstva, a o zosúladenie slovenských vykonávacích predpisov s komunitárnym právom v oblasti pestovania tabaku.

Žiadali, aby žalovanému bola uložená povinnosť na najbližšej tlačovej konferencii SMK sa im ospravedlniť v znení špecifikovanom v petite žaloby, aby boli oprávnení na náklady žalovaného uverejniť právoplatný rozsudok za podrobne špecifikovaných podmienok na televíznych stanicích TV JOJ, TV Markíza a TV TA3 a v denníkoch Nový čas, Pravda, Sme, Hospodárske noviny a Új Szó, a aby žalovanému bola uložená aj povinnosť zaplatiť im náhradu nemajetkovej ujmy, a to žalobcovi 5 000 000 Sk (165 969,59 EUR) a žalobkyňi 1 000 000 Sk (33 193,92 EUR).

Okresný súd Rimavská Sobota, ktorému bola vec postúpená z dôvodu miestnej príslušnosti, rozsudkom zo 7. júla 2008 č.k. 7 C 56/07-447 uložil žalovanému povinnosť v lehote do jedného mesiaca po právoplatnosti rozsudku na najbližšej tlačovej konferencii SMK, po pozvaní zástupcov všetkých médií, ktorých zástupcovia sa zúčastnili na tlačových konferenciách SMK 18. októbra 2006 a 29. októbra 2006, predniesť toto ospravedlnenie:

„Ospravedlňujem sa Ing. M. Z. a predstavenstvu a akcionárom spoločnosti AGROCONTRACT Mikuláš, a.s., za svoje verejné, nepravdivé a účelovo zavádzajúce výroky prednesené v októbri 2006 v súvislosti so zmenou usmernenia ministra pôdohospodárstva Slovenskej republiky o podpore pestovania tabaku. Týmito výrokmi som poškodil občiansku, osobitne profesionálnu česť Ing. M. Z. a v dôsledku nich sa v značnej miere znížila jeho vážnosť v spoločnosti. Týmito výrokmi som takisto poškodil dobrú povesť spoločnosti AGROCONTRACT Mikuláš, a.s.“

Ďalším výrokom rozhodol, že žalobcovia sú oprávnení do jedného mesiaca od právoplatnosti rozsudku na náklady žalovaného uverejniť právoplatný rozsudok s jeho presným označením, označením účastníkov konania a úplným obsahom výroku právoplatného rozsudku vo veci samej týkajúceho sa ospravedlnenia formou zobrazeného a zrozumiteľne čítaného textu bezprostredne pred začatím vysielania relácie „Politika.sk“ na televíznej stanici TV JOJ, relácie „Na telo“ na televíznej stanici Markíza a relácie „V politike“ na televíznej stanici TA3, ako aj v denníkoch Nový čas, Pravda, SME, Hospodárske noviny a Új Szó na ich titulnej strane textom s typom a veľkosťou písma, ktorý je totožný s textom článku s najvýraznejším typom a najväčšou veľkosťou písma uverejneným na titulnej strane.

O nároku na náhradu nemajetkovej ujmy rozhodol tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi z titulu tejto náhrady sumu 300 000 Sk (9 958,18 EUR) do troch dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšku žalobu zamietol. Žalovanému uložil aj povinnosť zaplatiť v rovnakej lehote žalobcom náhradu trov konania 904 685 Sk (30 030,04 EUR) na účet ich právneho zástupcu JUDr. Dušana Ivana.

Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací v odvolacom konaní začatom na odvolanie žalobcov i žalovaného najprv vyzval žalobcov na upresnenie a doplnenie petitu žaloby konkretizáciou výrokov, ktorými sa cítili byť dotknutí a za ktoré žiadali ospravedlnenie a priznanie náhrady nemajetkovej ujmy. Po upresnení žalobného petitu

a prejednaní veci na odvolacom pojednávaní rozsudkom zo 4. februára 2009 sp.zn. 15 Co 222/2008 rozhodol o odvolaní žalovaného proti výrokom rozsudku súdu prvého stupňa o jeho povinnosti sa ospravedlniť, o oprávnení žalobcov uverejniť rozsudok, o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy 300 000 Sk a o trovách konania takto:

I. Zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalovanému uložil povinnosť do jedného mesiaca od právoplatnosti rozsudku na najbližšej tlačovej konferencii SMK predniesť toto ospravedlnenie:

„Ospravedlňujem sa Ing. M. Z. a predstavenstvu a akcionárom spoločnosti AGROCONTRACT Mikuláš, a.s. za tieto nepravdivé, účelovo zavádzajúce a difamujúce výroky prednesené v októbri 2006 v súvislosti so zmenou usmernenia ministra pôdohospodárstva Slovenskej republiky o podpore pestovania tabaku:

A/ výroky prednesené na tlačovej konferencii SMK 18. októbra 2006:

„Prišiel ako štátny tajomník, tam inicioval materiál, ako máme možnosť vidieť na tomto materiáli tak, aby on získal o 4,4 milióna korún viac.“

„Ja namietam, že bola prijatá účelová zmena v prospech jednej spoločnosti alebo pár jednotlivcov v krajine zo 14 600 žiadateľov, v prospech AGROCONTRACT Mikuláš, čo je neprípustné, aby človek prišiel na ministerstvo a začal prijímať rozhodnutie, čo je v rozpore so zákonom, vo svoj prospech, v prospech svojej bývalej firmy alebo firmy, kde som akcionárom a manželka je členkou dozornej rady.“

„...menia sa podmienky kvôli štátnemu tajomníkovi, a to na jeho podnet.“

B/ výroky prednesené na tlačovej konferencii SMK 28. októbra 2006:

„pán tajomník (...) vedome porušil ústavný zákon SR, keď inicioval zmenu, ktorá sa dotkne troch až štyroch podnikov na Slovensku, takže žiadny verejný záujem, ale len záujem pána štátneho tajomníka získať 4,4 milióna korún.“

„Koľkokrát je ešte možné, aby pán štátny tajomník klamal a zavádzal?“

„...koľko dôkazov ešte treba predložiť o morálke a o etike tohto štátneho úradníka, aby sme konali v zmysle slov pána premiéra?“

„Nedočkavosť a chamtivosť sú zlým radcom a niekto si chcel zarobiť 4,4 milióna korún.“

C/ výroky prednesené v relácii TV TA3 „V politike“ 29. októbra 2006:

„Pre mňa je jasné a ja som presvedčený, že štátny tajomník zneužil svoju funkciu.“

D/ výroky prednesené v TV Markíza „Na telo“ 29. októbra 2006:

„Ja osobne teraz vnímam túto situáciu ako porušenie morálne a etické a porušenie slovenských zákonov v rovine pána štátneho tajomníka.“

E/ výroky prednesené v relácii TV JOJ „Politika.sk“ 29. októbra 2006:

„Pán štátny tajomník, keď prišiel na ministerstvo, tak inicioval zmenu vo svoj vlastný prospech. Retroaktívne menil pravidlá posudzovania hry v rozpore so zákonom o konflikte záujmov, konal v rozpore s nariadením EÚ ...“

Týmito výrokmi som poškodil občiansku, osobitne profesionálnu česť Ing. M. Z. a v dôsledku nich sa v značnej miere znížila jeho vážnosť v spoločnosti. Týmito výrokmi som takisto poškodil dobrú povesť spoločnosti AGROCONTRACT Mikuláš, a.s.“

II. Rozhodol, že žalobcovia sú oprávnení spoločne a nerozdielne do jedného mesiaca od právoplatnosti rozsudku uverejniť na náklady žalovaného právoplatný rozsudok s jeho presným označením, označením účastníkov konania a obsahom právoplatného výroku vo veci samej:

- v rozsahu ospravedlnenia uvedeného v bode I. písmeno C/ výroku tohto rozsudku formou zobrazeného a zrozumiteľne čítaného textu bezprostredne pred začatím vysielania relácie „V politike“ na televíznej stanici TA3;

- v rozsahu ospravedlnenia uvedeného v bode I. písmeno D/ výroku tohto rozsudku formou zobrazeného a zrozumiteľne čítaného textu bezprostredne pred začatím vysielania relácie „Na telo“ na televíznej stanici TV Markíza;

- v rozsahu ospravedlnenia uvedeného v bode I. písmeno E/ výroku tohto rozsudku formou zobrazeného a zrozumiteľne čítaného textu bezprostredne pred začatím vysielania relácie „De facto“ na televíznej stanici TV JOJ;

- v rozsahu ospravedlnenia uvedeného v bode I. písmeno A/ a B/ výroku tohto rozsudku v denníkoch Nový Čas, Pravda, SME, Hospodárske noviny a Új Szó na ich titulnej strane textom s typom a veľkosťou písma, ktorý je totožný s textom článku s najvýraznejším typom a najväčšou veľkosťou písma uverejneným na titulnej strane.

III. V prevyšujúcej časti žalobu žalobcov zamietol.

IV. Vo výroku, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi z titulu náhrady nemajetkovej ujmy sumu 300 000 Sk (9 958,18 EUR) do troch dní od právoplatnosti rozsudku rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu žalobcu v tejto časti zamietol.

V. Rozhodol o trovách konania tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu.

Osobitným výrokom rozhodol o zastavení odvolacieho konania o odvolaní žalobcov proti výroku rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým bola zamietnutá žaloba žalobcu v časti o náhradu nemajetkovej ujmy nad priznanú sumu 300 000 Sk, a ktorým bola zamietnutá žaloba žalobkyne v časti o náhradu nemajetkovej ujmy, a to z dôvodu späťvzatia odvolania.

V odôvodnení rozsudku odvolací súd uviedol, že žalovaný svojimi výrokmi prednesenými na tlačových konferenciách SMK 18. októbra 2006 a 28. októbra 2006 a v diskusných reláciách odvysielaných v TV TA3, TV Markíza a TV JOJ 29. októbra 2006, špecifikovanými vo výroku I. rozsudku, presiahol hranice prípustnej kritiky tým, že neposkytol masovokomunikačným prostriedkom pravdivé informácie a ani forma ich verejnej prezentácie nebola primeraná. Týmito výrokmi prekračujúcimi medze toho, čo je možné tolerovať v politickej diskusii, neoprávnene zasiahol do osobnostných práv žalobcu a dobrej povesti žalobkyne, pričom tento zásah bol objektívne spôsobilý narušiť alebo ohroziť chránené práva oboch žalobcov. Žalobu v časti o uloženie povinnosti ospravedlnenia a o vyslovenie oprávnenia uverejniť právoplatný rozsudok preto považoval za čiastočne opodstatnenú, a to v rozsahu vymedzenom v I. a II. výroku rozsudku.

Zmenu rozsudku súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy 300 000 Sk a zamietnutie žaloby v tejto časti odôvodnil nesplnením podmienok pre poskytnutie takejto náhrady v zmysle § 13 ods. 2 Obč. zákonníka, pretože vzhľadom na okolnosti prípadu (žalobca mal možnosť vystúpiť vo viacerých televíziách, túto možnosť aj využil, po odchode z funkcie štátneho tajomníka sa stal poslancom Národnej rady Slovenskej republiky s platom porovnateľným v predchádzajúcej funkcii) bolo postačujúce morálne zadosťučinenie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ďalej aj „dovolací súd“) na dovolanie žalovaného i žalobcu uznesením z 31. mája 2010 sp.zn. 4 Cdo 149/2009 rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 4. februára 2009 sp.zn. 15 Co 222/2008 v I. výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že uložil žalovanému povinnosť na najbližšej tlačovej konferencii Strany maďarskej koalície predniesť ospravedlnenie v znení špecifikovanom v tomto výroku, v II. výroku, ktorým rozhodol, že žalobcovia sú oprávnení spoločne a nerozdielne uverejniť na náklady žalovaného právoplatný rozsudok s náležitosťami, v znení a spôsobom špecifikovanom v tomto výroku, vo IV. výroku, ktorým

zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi 1/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 300 000 Sk tak, že žalobu žalobcu 1/ v tejto časti zamietol a vo výroku o trovách konania zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie.

V zrušujúcom uznesení poukázal na Čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“), podľa ktorého každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena, a na Čl. 26 ods. 1 Ústavy, podľa ktorého sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené. Uviedol, že tieto články Ústavy vyjadrujú základné ústavné hodnoty právneho poriadku Slovenskej republiky ako demokratického právneho štátu. Pre demokraciu, chápanú ako vládu ľudu, ľuďom a pre ľud, je životnou nutnosťou šírenie informácií, myšlienok a názorov, či už pochvalných alebo kritických, preto aby bola verejnosť zásobená všetkými dostupnými faktami nevyhnutnými pre vyvolanie kvalitnej debaty vo veciach celospoločenského záujmu a následného utvárania názorov jednotlivcov alebo pre dosiahnutie konsenzu o konaní a obstarávaní vecí celospoločenského záujmu. Sloboda prejavu však nie je bezbrehá; ústavne zaručené právo vyjadrovať svoje názory je obsahovo obmedzené právami iných, najmä právami uvedenými v Čl. 19 Ústavy. Kolízia oboch práv sa realizuje práve napríklad pri aplikácii § 11 a nasl. Obč. zákonníka v súvislosti s uplatňovaním občianskoprávnej ochrany osobnosti a pri aplikácii § 19b ods. 3 Obč. zákonníka v súvislosti s uplatňovaním ochrany dobrej povesti právnickej osoby. Povinnosťou súdov v takýchto prípadoch je interpretovať jednotlivé zákonné ustanovenia v prvom rade z pohľadu účelu a zmyslu ochrany ústavne garantovaných práv a slobôd. Pri strete slobody prejavu s právom na ochranu osobnosti treba dbať na to, aby s prihliadnutím k okolnostiam konkrétneho prípadu jednému z týchto práv nebola neodôvodnene daná prednosť pred právom druhým. V konkrétnom prípade je vždy nevyhnutné skúmať mieru (intenzitu) tvrdeného porušenia základného práva na ochranu osobnosti, a to práve v kontexte so slobodou prejavu a s právom na informácie a so zreteľom na požiadavku proporcionality uplatňovania týchto práv. Zároveň je nutné, aby príslušný zásah bezprostredne súvisel s porušením chráneného základného práva, t.j. aby tu existovala príčinná súvislosť medzi nimi, pričom musí ísť o zásah neoprávnený. K takému zásahu dochádza iba vtedy, ak tento zásah v konkrétnom prípade presiahol určitou prípustnou intenzitou takú mieru, ktorú už v demokratickej spoločnosti nemožno tolerovať.

Ďalej uviedol, že k porušeniu práva na česť, resp. dobrú povesť, môže dôjsť slovom, písmom, obrazom i akýmkoľvek iným konaním difamujúcej (zneuctujúcej, znevažujúcej, dehonestujúcej, diskreditačnej) povahy. Ak k takémuto porušeniu malo dôjsť slovom, treba pri skúmaní primeranosti konkrétneho výroku v prvom rade odlišiť, či sa jedná o skutkové tvrdenie alebo hodnotiaci úsudok (kritiku), pretože podmienky kladené na prípustnosť každej z týchto kategórií sa líšia.

Skutkové tvrdenie sa opiera o fakt, objektívne existujúcu realitu, ktorá je zistiteľná pomocou dokazovania, pravdivosť tvrdenia je teda overiteľná. V zásade platí, že oznámenie pravdivej informácie nezasahuje do práva na ochranu osobnosti, pokiaľ tento údaj nie je podaný tak, že skresľuje skutočnosť, či nie je natoľko intímny, že by odporoval právu na ochranu súkromia či ľudskej dôstojnosti. Z hľadiska pravdivosti skutkových tvrdení nie je nevyhnutné trvať na ich úplnej presnosti, ale je postačujúce, aby celkové vyznenie určitej informácie zodpovedalo pravde, teda stačí, aby pravdivá bola podstatná časť tvrdenia (oznámenia). Porušenie práva na česť, resp. dobrú povesť, môže byť spôsobené len takými skutkovými tvrdeniami, ktoré sú objektívne spôsobilé privodiť ujmu na cti, resp. dobrej povesti dotknutého subjektu, v očiach ostatných fyzických osôb, a teda pôsobiť difamačne. Či je určité tvrdenie difamujúce, treba posúdiť nielen podľa použitých výrazov a formulácií, ale podľa celkového dojmu s prihliadnutím ku všetkým súvislostiam a okolnostiam, za ktorých k tvrdeniu došlo.

Na rozdiel od skutkového tvrdenia hodnotiaci úsudok vyjadruje subjektívny názor svojho autora, ktorý k danému faktu zaujíma určitý postoj tak, že ho hodnotí z hľadiska správnosti a prijateľnosti, a to na základe vlastných (subjektívnych) kritérií. Hodnotiaci úsudok nemožno akokoľvek dokazovať, je však potrebné skúmať, či sa zakladá na pravdivej informácii, či forma jeho verejnej prezentácie je primeraná a či zásah do osobnostných práv je nevyhnutným sprievodným javom kritiky, to znamená, či primárnym cieľom kritiky nie je hanobenie či zneuctenie danej osoby. Treba teda rozlišovať medzi kritikou prípustnou (oprávnenou) a medzi kritikou, ktorá môže tvoriť podstatu neoprávneného porušenia práva na česť (dobrú povesť). Ak má byť kritika prípustná, musí byť vecná, konkrétna a primeraná (zodpovedajúca) čo do obsahu, formy a miesta. Vecnosť kritiky vyžaduje, aby kritika vychádzala z pravdivých skutočností (podkladov) ako premís pre hodnotiaci úsudok. Hodnotiaci úsudok musí byť totiž záverom, ktorý možno na základe uvedených skutočností logicky dovodiť. Konkrétnosť kritiky znamená, že hodnotiaci úsudok sa musí opierať

a konkrétne skutočnosti. Primeranosť kritiky čo do obsahu, formy a miesta (použitými výrazmi, formuláciami, spojeniami), znamená, že nevybočuje z medzí nutných k dosiahnutiu sledovaného a zároveň spoločensky uznávaného účelu (cieľa).

Práva na ochranu osobnosti sa samozrejme môžu domáhať aj politici a ostatne verejne činné osoby, no kritériá posúdenia skutkových tvrdení a hodnotiacich úsudkov sú v ich prípadoch omnoho mäkšie v prospech pôvodcov týchto výrokov. Je to dané skutočnosťou, že osoba vstúpiaca na verejnú scénu musí počítať s tým, že ako osoba verejne známa bude pod drobnohľadom verejnosti, ktorá sa zaujíma o jej profesionálny ako aj súkromný život a súčasne ho hodnotí, zvlášť, ak ide o osobu, ktorá spravuje verejné záležitosti.

Konštatoval, že v prejednávanej veci právne posúdenie opodstatnenosti uplatnených nárokov odvolacím súdom vo väzbe na zistený skutkový stav nebolo správne. Odvolací súd nerešpektoval vyššie uvedené výkladové hľadiská, keď najmä dôsledne nerozlišoval medzi skutkovými tvrdeniami a hodnotiacimi úsudkami a výroky žalovaného neposudzoval s prihliadnutím na všetky súvislosti a okolnosti, za ktorých k nim došlo, predovšetkým so zreteľom na ich podstatu a sledovaný cieľ. To malo za následok, že považoval za nepravdivé výroky žalovaného majúce povahu hodnotiacich úsudkov, hoci ako už bolo uvedené, ich pravdivosť nemožno dokazovať a teda v tomto zmysle ani hodnotiť.

Vyslovil názor, že vo výrokoch, za ktoré bola žalovanému uložená odvolacím súdom povinnosť sa ospravedlniť, sú skutkovými tvrdeniami informácie, že žalobca sa stal štátnym tajomníkom (ministerstva pôdohospodárstva), že inicioval materiál - zmenu normatívneho právneho aktu ministerstva pôdohospodárstva upravujúceho poskytovanie štátnej podpory vo forme priamych platieb v poľnohospodárstve, okrem iného aj poskytovanie podpory pre pestovateľov tabaku, že v dôsledku tejto zmeny získa vo finančnom vyjadrení o 4,4 milióna korún vyššiu podporu (dotáciu) firma AGROCONTRACT Mikuláš, a.s. (žalobkyňa), že žalobca je akcionárom tejto firmy a jeho manželka je členkou dozornej rady. Ostatné výroky, resp. ich časti mali povahu hodnotiacich úsudkov, teda kritiky. Uviedol, že pri vymedzení obsahu uvedených skutkových tvrdení nebolo postačujúce vychádzať len z ich formulácie vytrhutej z kontextu výrokov žalovaného, ale bolo treba prihliadnuť na jeho celkový slovný prejav, pri ktorom prvýkrát poskytol informácie o žalobcovi a vyslovil svoje hodnotiace úsudky. Išlo o jeho vystúpenie na tlačovej konferencii SMK 18. októbra 2006. Z písomného prepisu záznamu z tejto tlačovej konferencie, ktorý bol predmetom dokazovania

vykonaného súdom prvého stupňa, vyplynuli skutkové zistenia o tom, že žalovaný v postavení poslanca Národnej rady Slovenskej republiky za uvedenú stranu na tlačovej konferencii informoval, že v marci 2006 boli vypracované pravidlá pre poskytovanie podpory v poľnohospodárstve, ktoré boli uverejnené vo vestníku ministerstva pôdohospodárstva, pričom žiadosti o podporu mohli byť podávané v termíne od 1. apríla do 21. apríla 2006, že po zmene vlády a zmene vedenia ministerstva bol 10. októbra 2006 vo vestníku uverejnený dodatok č. 4 k týmto pravidlám týkajúci sa poskytovania podpory v oblasti pestovania tabaku, že na základe tohto dodatku firma štátneho tajomníka - žalobcu, t.j. firma AGROCONTRACT, v ktorej je štátny tajomník akcionárom a jeho manželka členkou dozornej rady, získa na podpore o 4,4 milióna korún viac, a že materiál, t.j. návrh dodatku č. 4, sa predkladal na základe pokynu štátneho tajomníka. Pravdivosť týchto informácií (skutkových tvrdení) bola v konaní preukázaná, resp. nebola sporná, preto nimi nebolo neoprávnené zasiahnuť do osobnostných práv žalobcu a do dobrej povesti žalobkyne.

Ďalej konštatoval, že v súvislosti s oznámením uvedených informácií žalovaný vyslovil aj hodnotiace úsudky, ktorými hodnotil konanie žalobcu, resp. výsledok tohto konania, a to napr. slovami, že išlo o účelovú zmenu, zmenu pravidiel počas hry, zmenu na prospech firmy, v ktorej je žalobca akcionárom a jeho manželka členkou dozornej rady, že nevie, či je to úplne v poriadku so zákonom o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov a že osobná a morálna zodpovednosť je na strane žalobcu. Hodnotiace úsudky vrátane tých, za ktoré mu bola uložená povinnosť sa ospravedlniť („... menia sa podmienky kvôli štátnemu tajomníkovi ...“, „... pán tajomník ... vedome porušil ústavný zákon ...“, „... koľkokrát je ešte možné, aby pán štátny tajomník klamal a zavádzal ...“, „... koľko dôkazov ešte treba predložiť o morálke a etike tohto štátneho úradníka ...“, „... nedočkavosť a chamtivosť sú zlým radcom ...“, „... štátny tajomník zneužil svoju funkciu ...“, „ja osobne teraz vnímam túto situáciu ako porušenie morálne a etické ...“, „pán štátny tajomník ... retroaktívne menil pravidlá posudzovania hry v rozpore so zákonom o konflikte záujmov, konal v rozpore s nariadením EÚ...“) vyslovil aj na tlačovej konferencii SMK 29. októbra 2006 a v diskusných televíznych reláciách.

Poukázal na to správne právne posúdenie veci preto vyžadovalo posúdenie či kritika prednesená žalovaným na adresu žalobcu vo forme hodnotiacich úsudkov bola prípustná (oprávnená), t.j. či spĺňala kritériá kritiky vecnej, konkrétnej a primeranej. Vyslovil názor, že tieto požiadavky v preskúmvanej veci boli splnené. Kritika bola vecná, pretože vychádzala

z pravdivých skutočností (uvedených vyššie), bola konkrétna (teda na základe konkrétnych skutočností umožňovala vytvoriť si vlastný názor na jej závery) a s prihliadnutím na to, že na strane žalovaného išlo o poslanca národnej rady a na strane žalobcu o vysokého štátneho úradníka vykonávajúceho správu vecí verejných, bola aj primeraná formou a obsahom, ktoré nevybočovali z medzí nutných na dosiahnutie sledovaného cieľa. Pre posúdenie oprávnenosti kritiky prednesenej žalovaným nebolo právne významné, či dodatkom č. 4 k usmerneniu o poskytovaní podpory v poľnohospodárstve sa mal tento normatívny právny akt zosúladiť s komunitárnym právom, pretože riešenie tejto otázky nemohlo nič zmeniť na pravdivosti informácie o existencii majetkového a personálneho prepojenia medzi žalobcom a žalobkyňou ako žiadateľkou o poskytnutie podpory (dotácie) na pestovanie tabaku. Podstatou kritiky totiž bolo poukázať na konanie žalobcu, ktoré žalovaný hodnotil ako konanie v rozpore so zákonom o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov. Tým bol zároveň vymedzený cieľ tejto kritiky, ktorým bolo vyvolanie verejnej diskusie o závažných otázkach celospoločenského významu, akými sú otázky, či postup a konanie verejného funkcionára v konkrétnej veci je alebo nie je v rozpore s ústavným zákonom č. 357/2004 Z.z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov. Tento zákon, ktorý za verejných funkcionárov označuje aj štátnych tajomníkov, výslovne zakazuje verejnému funkcionárovi pri výkone svojej funkcie uprednostniť osobný záujem (t.j. záujem, ktorý prináša majetkový prospech alebo iný prospech verejnému funkcionárovi alebo jemu blízkym osobám) pred verejným záujmom. Vzhľadom na fakty, o ktoré žalovaný oprel svoje hodnotiace úsudky, a s prihliadnutím na skutočnosť, že zmena pravidiel pre poskytovanie podpory pre pestovateľov tabaku bola na prospech žalobkyne, s ktorou mal žalobca majetkové a personálne prepojenie, bola kritika žalovaného ako spôsob uplatňovania jeho základného práva na slobodu prejavu prípustná a teda oprávnená, a to bez ohľadu na to, či o rozpor záujmov na strane žalobcu skutočne išlo.

Pre úplnosť tiež dodal, že hodnotiaci úsudok o klamaní a zavádzaní mal svoj základ vo fakte spočívajúcom v tom, že žalobca tvrdenie o iniciovaní zmeny usmernenia označil za nepravdivé, hoci vykonaným dokazovaním bol preukázaný opak. Rovnako z reálneho základu vychádzal aj úsudok o retroaktivite a zmene pravidiel počas hry. Týmto základom bola skutočnosť, že podľa pravidiel uverejnených v marci 2006, mohli byť žiadosti o podporu na tabak podávané od 1. do 21. apríla príslušného roka, najneskôr do 25 dní po tomto termíne (v tomto prípade s následkom upravenia podpory), s tým, že na neskôr podané žiadosti sa nebude prihliadať. Zmena pravidiel uskutočnená dodatkom č. 4 sa uskutočnila v čase

(v októbri 2006) po uplynutí uvedených termínov. Napokon uviedol, že hodnotiace úsudky týkajúce sa toho, či postup alebo rozhodnutie orgánu štátu alebo verejného funkcionára, alebo normatívny právny akt je alebo nie je zákonný, alebo či je alebo nie je v súlade s komunitárnym právom, najmä za situácie, keď na túto otázku nie je v čase ich vyslovenia daná autoritatívna odpoveď príslušného orgánu, nie sú spôsobilé bez ďalšieho neoprávnene zasiahnuť do osobnostných práv, resp. dobrej povesti.

Krajský súd v Banskej Bystrici po opätovnom prejednaní veci na odvolacom pojednávaní rozsudkom z 26. októbra 2011 sp.zn. 15 Co 186/2010 o odvolaní účastníkov proti rozsudku Okresného súdu Rimavská Sobota zo 7. júla 2008 č. k. 7 C 56/07-447 rozhodol tak, že:

I. Pripustil späťvzatie žaloby v časti oprávnenia uverejniť na náklady žalovaného rozsudok na televíznej stanici TA3 a JOJ a v tejto časti rozsudok okresného súdu zrušil a konanie zastavil.

II. Rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým uložil žalovanému povinnosť na najbližšej tlačovej konferencii strany maďarskej koalície predniesť ospravedlnenie v špecifikovanom znení, vo výroku, ktorým rozhodol, že žalobcovia sú oprávnení spoločne a nerozdielne uverejniť na náklady žalovaného právoplatný rozsudok so špecifikovanými náležitosťami, znením a spôsobom, a vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 300 000 Sk s upresnením výroku podaním zo dňa 4. decembra 2008 a 12. septembra 2011 zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol.

III. Žalobcom uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovanému náhradu trov konania 15 945,89 EUR v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku na účet advokátky žalovaného.

V odôvodnení rozsudku odvolací súd konštatoval, že v priebehu ďalšieho odvolacieho konania nevyšli najavo žiadne skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na odlišné právne posúdenie veci, než ku ktorému došiel dovolací súd v uznesení zo dňa 31. mája 2010 sp.zn. 4 Cdo 149/2009. Rozlišujúc a podrobne špecifikujúc skutkové tvrdenia a hodnotiace úsudky žalovaného (zhodne ako boli špecifikované vo vyššie označenom uznesení dovolacieho súdu) vyslovil záver, že pravdivosť skutkových tvrdení žalovaného bola v konaní preukázaná, resp. nebola sporná, preto nimi nebolo neoprávnene zasiahnuté do osobnostných práv žalobcu a do dobrej povesti žalobkyne. Pokiaľ ide o hodnotiace úsudky uviedol, že vzhľadom na to, že tieto sa opierali o fakty, a s prihliadnutím na skutočnosť, že zmena pravidiel na poskytovanie

podpory pre pestovateľov tabaku bola na prospech žalobkyne, s ktorou mal žalobca majetkové a personálne prepojenie, bola kritika žalovaného ako spôsob uplatňovania jeho základného práva na slobodu prejavu prípustná a teda oprávnená, a to bez ohľadu na to, či o rozpor záujmov na strane žalobcu skutočne išlo. Preto bolo potrebné rozsudok súdu prvého stupňa vo vyhovujúcom výroku zmeniť a žalobu zamietnuť.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia. Dovoláním napadli II. výrok tohto rozsudku o zmene rozsudku súdu prvého stupňa a zamietnutí žaloby a III. výrok o trovách konania. Žiadali, aby dovolací súd zmenil rozsudok odvolacieho súdu tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovie. Dovolanie odôvodnili nesprávnym právnym posúdením veci. Poukazovali na to, že uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. mája 2010 sp.zn. 4 Cdo 149/2009 bolo napadnuté ústavnou sťažnosťou a hoci ju Ústavný súd Slovenskej republiky uznesením z 24. novembra 2010 sp.zn. I. ÚS 446/2010 odmietol, z odlišného stanoviska predsedu senátu vyplýva, že označené uznesenie Najvyššieho súdu je arbitrárne, nezákonné a protiústavné. Namietali, že samotné iniciovanie zmeny právnej úpravy a existencia majetkového alebo personálneho prepojenia nie sú dostatočným skutkovým základom pre konštatovanie nezákonnosti konania žalobcu. Poukazovali na to, že pokiaľ žalovaný tvrdil, že žalobca konal v rozpore s ústavným zákonom a že zneužil svoju funkciu, tak jeho hodnotiace úsudky predstavovali obvinenie z trestnej činnosti, ktoré je zásahom do práva na ochranu osobnosti. Uviedli tiež, že kritika by mohla byť považovaná za vecnú, len ak by žalobca skutočne konal v rozpore so zákonom o ochrane verejného záujmu a ak zmena právnej úpravy nebola potrebná na zosúladenie slovenskej právnej úpravy s komunitárnou právnou úpravou.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu žiadal tento mimoriadny opravný prostriedok ako nedôvodný zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací po zistení, že dovolanie bolo podané proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu oprávnenými osobami (účastníkmi konania) v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je prípustné (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), preskúmal rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Dovolací súd predovšetkým z úradnej povinnosti skúmal existenciu vád konania taxatívne vymedzených v ustanovení § 237 O.s.p. a iných vád, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Zistil, že z obsahu spisu žiadne takéto vady nevyplývajú.

Následne sa zaoberal správnosťou napadnutého rozsudku z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, a to správneho právneho posúdenia veci. Nesprávnym právnym posúdením veci treba rozumieť nesprávnu aplikáciu hmotného práva na zistený skutkový stav alebo jeho nesprávny výklad, ktorý má za následok nesprávne rozhodnutie. V rámci dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, dovolací súd skúma, či zistený skutkový stav umožňoval, resp. neumožňoval právny záver, ku ktorému dospel odvolací súd.

Podľa názoru dovolacieho súdu právny záver odvolacieho súdu o neopodstatnenosti žaloby zodpovedal zistenému skutkovému stavu (ktorý účastníkmi nebol spochybnený) a bol preto správny. Odvolací súd, po zrušení jeho predchádzajúceho rozhodnutia, pri nezmenenom skutkovom stave rozhodol v súlade s právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vysloveným v uznesení z 31. mája 2010 sp.zn. 4 Cdo 149/2009. V odôvodnení svojho rozsudku zhodne s týmto uznesením podrobne vyšpecifikoval, ktoré výroky žalovaného považoval za skutkové tvrdenia a ktoré za hodnotiace úsudky, a rozviedol aj svoje právne úvahy a závery dôsledne vychádzajúc z vyššie uvedeného uznesenia. Dovolací súd sa s odôvodnením rozsudku odvolacieho súdu v celom rozsahu stotožňuje a v podrobnostiach naň poukazuje.

K dovolacím námietkám žalobcov týkajúcim sa uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky z 24. novembra 2010 sp.zn. I. ÚS 446/2010 považuje za potrebné uviesť, že pre rozhodovanie odvolacieho súdu nebolo relevantné odlišné stanovisko pripojené k tomuto uzneseniu. Rozhodujúce bolo väčšinové rozhodnutie, ktorým bola ústavná sťažnosť žalobcu proti skoršiemu uzneseniu Najvyššieho súdu odmietnutá z dôvodu, že postup tohto súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny a jeho rozhodnutie je z ústavných aspektov dostačujúce a ústavne relevantné.

Za zjavne nedôvodnú považoval dovolací súd námietku, že hodnotiace úsudky žalovaného predstavovali obvinenie z trestného činu. Hodnotiaci úsudok o tom, že žalobca konal v rozpore s ústavným zákonom a že zneužil svoju funkciu bez ďalšieho nezakladá

obvinenie z trestnej činnosti. Zistený skutkový stav (obsah výrokov žalovaného) v predmetnej veci takýto záver neumožňoval.

Rovnako neudržateľná bola aj námietka, že kritika by mohla byť považovaná za vecnú, len ak by žalobca skutočne konal v rozpore so zákonom o ochrane verejného záujmu a ak zmena právnej úpravy nebola potrebná na zosúladenie slovenskej právnej úpravy s komunitárnou právnou úpravou. Kritika, ako jeden zo spôsobov realizácie práva na slobodu prejavu, by bola prakticky neuskutočniteľná, ak by mala byť považovaná za vecnú, len ak by jej muselo predchádzať autoritatívne rozhodnutie príslušného orgánu o kritizovaných skutočnostiach, resp. len ak by kritizujúci mohol takéto rozhodnutie predvídať. Pre vecnosť kritiky, ako už bolo uvedené vyššie, sa vyžaduje, aby kritika vychádzala z pravdivých skutočností (podkladov) ako premís pre hodnotiaci úsudok, čo v predmetnej veci dané bolo.

So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcov smerujúce proti správne mu rozsudku odvolacieho súdu zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

Žalovanému úspešnému v dovolacom konaní priznal náhradu trov tohto konania (§ 142 ods. 1 v spojení s § 243c O.s.p.) pozostávajúcich z odmeny jeho právnej zástupkyne za vyjadrenie k dovolaniu v sume 91,29 EUR (§ 10 ods. 1 a odsek 8 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v platnom znení) a z režijného paušálu 7,41 EUR (jedna stotina výpočtového základu v zmysle § 16 ods. 3 uvedenej vyhlášky), t.j. spolu vo výške 98,70 EUR.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. septembra 2013

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová